

Wat houdt het bodemrecht van de fiscus in bij invordering?

Ondernemers die uitstel van betaling hebben gekregen van hun belastingschulden in coronatijd maar niet hebben voldaan aan de betalingsregeling bijzonder uitstel krijgen nu snel met de invorderingsmaatregelen van de fiscus te maken. Daarbij is de kans aanwezig dat ze hun faillissement moeten aanvragen.

De Belastingdienst heeft daarbij als schuldeiser voorrang. Gaat het hierbij om een roerende zaak die zich op de bodem van de ondernemer bevindt dan kan de fiscus zelfs het bodemrecht inroepen. Welke consequenties brengt dit met zich mee?

Het Nederlandse bedrijfsleven heeft tijdens de coronacrisis volop gebruikgemaakt van de mogelijkheid om de belastingbetaling uit te stellen. De uitgestelde rekening is uiteindelijk opgelopen tot een slordige € 20 miljard.

In ons land moeten een flink aantal mkb-ondernemingen hun coronaschulden en achterstallige belastingen nog betalen. Voor een groot deel van deze ondernemingen zal het niet mogelijk zijn om alsnog de belastingschulden te betalen. Het gevolg is hoogstwaarschijnlijk een faillissement.

Geen aflossing gedaan

Zo'n 60.344 ondernemingen hebben nog helemaal geen aflossing gedaan sinds 1 oktober 2022. Of dit ondernemers zijn die niet kunnen of niet willen betalen, weet het ministerie van Financiën niet. Wél dat van de ruim 60.000 ondernemers die nog niets hebben afgelost er 25.000 een schuld van minder dan € 5.000 hebben.

Belastingdienst heeft bevoorrechte positie

Bij het verdelen van de boedel van een failliete onderneming geldt een vaste volgorde in het betalen van schuldeisers. Degenen met een bevoorrechte positie staan vooraan in de rij. Dat zijn bijvoorbeeld vaak banken, die een pandrecht of hypotheekrecht hebben op vastgoed van de onderneming.

Maar de Belastingdienst heeft veruit de meeste mogelijkheden om de belastingpenningen alsnog binnen te harken. Voor sommige belastingen is het fiscale voorrecht namelijk sterker dan een stil pandrecht op een roerende zaak. Het pandrecht moet dan betrekking hebben op een zogenoemde bodemzaak.

De ontvanger heeft hierbij het recht om de belastingschuld met voorrang te verhalen op bepaalde roerende zaken die zich bij de belastingschuldige op zijn bodem bevinden. Het maakt hierbij niet uit of deze zaken uw eigendom zijn of dat van een derde. Dit is het zogenoemde bodemvoorrecht of bodemrecht.

Het bodemrecht staat dan ook voortdurend ter discussie

Inbreuk op eigendomsrecht

Bij het bodemrecht gaat het om uw eigen zaken waarop een stil pandrecht is gevestigd. Het bodemrecht ziet echter ook op zaken van een derde, maar die wel op uw 'bodem' staan. Denk bijvoorbeeld aan huurkoop, financial lease en eigendomsvoorbehoud. Omdat deze zaken in eigendom

zijn van een derde wordt hier eigenlijk inbreuk gemaakt op het eigendomsrecht. Het bodemrecht staat dan ook voortdurend ter discussie.

Onder bepaalde voorwaarden opgeheven

Omdat het een zwaar middel is, heeft de Belastingdienst hiervoor beleid gemaakt. Hierin zijn ook uitzonderingen op het bodemrecht meegenomen. Qua uitzonderingen komt het er kort gezegd op neer dat als een derde kan aantonen dat hij eigenaar is van de desbetreffende zaken, het beslag op die zaken onder bepaalde voorwaarden wordt opgeheven. Bij bruikleen, verhuur en operational lease kan het bodemrecht soms toch in stand blijven. Dit is bijvoorbeeld het geval als de eigenaar van de door u gehuurde goederen veel zeggenschap heeft over uw bedrijfsvoering.

Niet voor alle belastingen

Het bodemrecht ziet niet op alle belastingen. De fiscus mag het bodemrecht alleen uitoefenen voor de invordering van: loonbelasting, BTW, dividendbelasting, assurantiebelasting, bronbelasting, accijns, kansspelbelasting, verbruiksbelastingen van alcoholvrije dranken en tabak en sommige milieubelastingen.

Voorwaarden toepassing bodemrecht

Een belangrijke voorwaarde voor toepassing van het bodemrecht is dat er sprake moet zijn van roerende goederen. Dit zijn goederen die niet onroerend zijn en die u dus kunt verplaatsen. Een roerend goed dat door installatie of bevestiging zodanig met uw bedrijfspand is verbonden dat het eigenlijk onderdeel is gaan uitmaken van een onroerende zaak is dus geen bodemzaak.

Daarnaast moet het gaan om 'zaken die dienen tot stoffering van een huis of landhoef, of tot bebouwing of gebruik van het land'. Bodemzaken zijn bijvoorbeeld inventaris en machines van uw onderneming. Voorraden en bedrijfsauto's vallen daar niet onder. Het begrip huis is in de rechtspraak ruim uitgelegd, hieronder vallen ook winkels, kantoren of fabrieken.

Het is niet van belang wie de eigenaar is of wie het perceel gehuurd heeft

Feitelijk gebruik perceel

De 'bodem' is het (gedeelte van een) perceel dat bij de belastingschuldige feitelijk in gebruik is en waarover hij onafhankelijk van anderen de beschikking heeft. Het is dus niet van belang wie de eigenaar is of wie het perceel gehuurd heeft. Het gaat erom wie het perceel feitelijk gebruikt, dat staat los van de vraag wie volgens een overeenkomst de gebruiker of huurder van het perceel is. Er kan sprake zijn van een gemeenschappelijke bodem als een (gedeelte van een) perceel bij meer dan één persoon in gebruik is.

Meldingsplicht voor eigenaar

Er gelden wel specifieke regels voor een (bezitloos) pandhouder of eigenaar van een bodemzaak. U mag deze zaken niet weghalen en u bent verplicht om uw voornemen eerst te melden aan de ontvanger van de Belastingdienst. U kunt uw voornemen melden met het formulier Mededeling Artikel 22bis, Invorderingswet 1990. Het ingevulde en ondertekende formulier stuurt u naar de ontvanger van de Belastingdienst. Het adres staat op het formulier.

Als de totale waarde van de bodemzaken bij het aangaan van de overeenkomst lager was dan € 10.000, hoeft u geen melding te doen. Was de waarde lager dan € 10.000? Dan bent u vrij om uw rechten veilig te stellen.

Eigendomsvoorbehoud is dus niet voldoende

Worden door u als derde onder eigendomsvoorbehoud geleverde zaken aan een (failliete) ondernemer als bodemzaken aangemerkt, heeft die ondernemer belastingschulden en legt de fiscus bij hem bodembeslag, dan ziet het er slecht voor u uit. U komt dan namelijk ook geen bescherming meer toe op grond van de laatste reddingsboei, namelijk die van de 'reële eigendom'. Daarvoor is vereist dat u zowel de juridische, als ook de economische eigenaar van de door u geleverde zaken bent. Bij een eigendomsvoorbehoud bent u dat niet. U bent wel de juridische eigenaar van de geleverde zaken, totdat de afnemer u betaalt, maar de afnemer komt de economische eigendom daarvan toe.

Geen acties ondernemen

Let op! U moet ook een mededeling doen als u de bodemzaak waarvan u uw recht veilig wilt (laten) stellen een waarde had van bijvoorbeeld € 1.000 en de overige bodemzaken meer waard waren dan € 9.000. De fiscus kan op uw melding anticiperen door zelf tot verkoop over te gaan. Gedurende vier weken na ontvangst van de melding mag u geen acties ondernemen die ervoor zorgen dat de zaak niet langer als bodemzaak is aan te merken.

Toestemming van ontvanger

U krijgt bericht van de ontvanger als hij toestemming geeft om uw rechten veilig te stellen. Als de eigenaar of (bezitloos) pandhouder in strijd handelt met de meldingsplicht, kan de ontvanger de executiewaarde van de bodemzaak op de eigenaar of (bezitloos) pandhouder verhalen. Dit bedrag gaat tot een maximum van de belastingschuld waarvoor de ontvanger zich op de zaak kon verhalen.

De executiewaarde is de geschatte waarde als de bodemzaak executoriaal zou worden verkocht. Voordat de ontvanger de executiewaarde van de voormalige bodemzaak op de pandhouder of eigenaar verhaalt, zal hij gegevens opvragen over die executiewaarde. Deze gegevens moeten binnen 14 dagen worden verstrekt. De ontvanger toetst de opgegeven executiewaarde en stelt deze vast in een beschikking. Hiertegen kan bezwaar worden ingediend.

Bij bodembeslag is het zaak dat er snel wordt gereageerd

Beroepschrift indienen

Een derde die eigenaar is van de goederen die in beslag zijn genomen, kan een beroepschrift indienen bij de directeur van de Belastingdienst tegen de inbeslagneming. Hij moet dan niet alleen aantonen dat hij eigenaar is van de goederen, maar moet ook uitleggen waarom het bodemrecht niet van toepassing is. Ook kan de derde-eigenaar een verzetschrift indienen bij de burgerlijke rechter. Daarvoor moet hij wel een advocaat inschakelen.

Snel reageren

Bij bodembeslag is het zaak dat er snel wordt gereageerd. Vaak is er discussie met de Belastingdienst over rechten van een derde, dit speelt met name bij lease. Een bijkomend probleem is dat de derde soms niet weet dat er bodembeslag bij zijn relatie/klant is of wordt gelegd. Als de fiscus weet dat een derde eigenaar is, zal de fiscus zich bij de derde melden, Dit moet binnen acht dagen na het beslag gebeuren.

Dit is een artikel van de redactie van Fiscaal Rendement

Fiscaal Rendement is dé informatiebron voor fiscaal geïnteresseerde ondernemers en hun financiële adviseurs. Wat is er veranderd in de fiscale praktijk, en hoe kunt u als specialist deze informatie direct in uw dagelijkse werk toepassen? U weet het dankzij nieuws en praktische artikelen over onder meer inkomstenbelasting, vennootschapsbelasting, heffing en invordering, bezwaar en beroep en BTW.

De onafhankelijke en ervaren redactie van Fiscaal Rendement zit bovenop het nieuws en vertelt u als eerste wat de ontwikkelingen zijn. Altijd in heldere taal en met een praktische insteek, zodat u de informatie direct kunt vertalen naar uw eigen werksituatie. Fiscaal Rendement is daarnaast multimediaal. De voor uw vakgebied relevante informatie verschijnt:

- ✓ dagelijks op het digitale platform Rendement Online, waar u onder meer het laatste nieuws, checklists, rekentools, maatwerkbrieven en verdiepingsartikelen tot uw beschikking heeft;
- ✓ wekelijks gebundeld in een e-mailnieuwsbrief;
- ✓ maandelijks in het vakblad Fiscaal Rendement, boordevol nieuws en achtergrondartikelen, digitaal en op de mat;
- ✓ tweemaandelijks in een handzaam themadossier: een pocketboekje dat iedere editie een complex onderwerp uitdiept.

Rendement is een succesvolle uitgeverij van met name praktische vakbladen en digitale ondersteuning.

Het assortiment bestaat uit een crossmediaal portfolio: van printuitgaven zoals magazines en themadossiers tot online ondersteuning in de vorm van digitale naslagwerken, e-nieuwsbrieven, een vragenservice en tools.

www.rendementuitgeverij.nl